

EKONOMIJA SREĆE - TEORIJSKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI

Živković, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:211169>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni prijediplomski studij (*Financijski menadžment*)

Katarina Živković

EKONOMIJA SREĆE – TEORIJSKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI

Završni rad

Osijek, 2023.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni prijediplomski studij (*Financijski menadžment*)

Katarina Živković

EKONOMIJA SREĆE – TEORIJSKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI

Završni rad

Kolegij: Vodenje i ekonomski razvitak

JMBAG: 0010234948

e-mail: katarinaz@efos.hr

Mentor: prof.dr.sc. Đula Borozan

Osijek, 2023.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics and Business in Osijek
Undergraduate Study *Financial Management*

Katarina Živković

The economics of happiness - theoretical and empirical aspects

Final paper

Osijek, 2023

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, NN 119/2022).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Katarina Živković

JMBAG: 0010234948

OIB: 60191257461

e-mail za kontakt: katarinazivkovic041@gmail.com

Naziv studija: Sveučilišni prijediplomski studij *Financijski menadžment*

Naslov rada: Ekonomija sreće-teorijski i empirijski aspekti

Mentor/mentorica diplomskog rada: Prof. dr. sc. Đula Borozan

U Osijeku, 25.5.2023. godine

Potpis Katarina Živković

Ekonomija sreće – teorijski i empirijski aspekti

SAŽETAK

Ekonomija sreće je interdisciplinarno polje koje se bavi proučavanjem veze između ekonomskih faktora i individualne sreće. Za ekonomiste, sreća predstavlja blagostanje građana koje uključuje objektivnu i subjektivnu dimenziju. Objektivno blagostanje temelji se na tradicionalnom pristupu proučavanja zadovoljstva života, a proučava političke, ekonomske, društvene i okolišne uvjete življenja. S druge strane, subjektivno blagostanje predstavlja zadovoljstvo pojedinca njegovim životom. Ono promatra pozitivne i negativne emocije te ispituje smislenost i zadovoljstvo pojedinca.

Ovaj rad ima za cilj istražiti osnovne koncepte ekonomije sreće te usporediti i istražiti razinu sreće u Hrvatskoj s Njemačkom, Bugarskom i Češkom u razdoblju od 2017. do 2021. godine. Također, rad će prikazati razinu bruto domaćeg proizvoda (BDP) Hrvatske u usporedbi s navedenim zemljama.

U empirijskom dijelu ovog završnog rada prikazani su rezultati analize indeksa ljudskog razvoja, indeksa planetarne sreće, indeksa svjetske sreće i BDP-a između navedenih zemalja, čime se pruža cjelovitiji uvid u ekonomiju sreće i usporedbu Hrvatske s drugim zemljama.

Rezultati analize otkrili su značajne razlike u indeksu sreće, planetarne sreće i indeksu ljudskog razvoja među spomenutim zemljama. Na vrhu ljestvice istaknula se Njemačka, koja je ostvarila najviše vrijednosti u indeksu sreće i indeksu ljudskog razvoja. Češka i Hrvatska također su se istaknule kao zemlje s visokim rangiranjem u tim kategorijama. S druge strane, Bugarska je zemlja s najnižim vrijednostima u tim kategorijama.

Ključne riječi: ekonomija sreće, bruto domaći proizvod, indeksi sreće, blagostanje, kvaliteta življenja

The economics of happiness: theoretical and empirical aspects

ABSTRACT

The economics of happiness is an interdisciplinary field that examines the relationship between economic factors and individual happiness. For economists, happiness represents the well-being of citizens, which includes both objective and subjective dimensions. Objective well-being is based on the traditional approach of studying life satisfaction and investigates the political, economic, social, and environmental conditions of living. On the other hand, subjective well-being represents an individual's satisfaction with their life. It observes positive and negative emotions and explores the meaning and contentment of individuals.

This paper aims to explore the fundamental concepts of the economics of happiness and compare the level of happiness in Croatia with Germany, Bulgaria, and the Czech Republic from 2017. to 2021. Additionally, the paper will present the level of Croatia's gross domestic product (GDP) compared to the mentioned countries.

In the empirical part of this final thesis, the results of the analysis of the Human Development Index, the World Happiness Index, the Happy Planet Index, and GDP among the mentioned countries are presented, providing a more comprehensive insight into the economy of happiness and comparing Croatia with other countries.

The analysis results revealed significant differences in the Happiness Index, planetary happiness, and Human Development Index among the mentioned countries. Germany emerged at the top of the ranking, achieving the highest values in the happiness index and the human development index. The Czech Republic and Croatia also stood out as countries with high rankings in these categories. On the other hand, Bulgaria had the lowest values in these categories.

Keywords: happiness economics, gross domestic product, happiness indices, well-being, quality of life.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. METODOLOGIJA RADA	2
3. EKONOMIJA SREĆE	3
3.1. Pojam ekonomije sreće.....	3
3.2. Ideje, ciljevi i mjere ekonomije sreće.....	4
4. OBJEKTIVNO BLAGOSTANJE	6
4.1. Ekonomski indikatori objektivnog blagostanja.....	6
4.1.1. BDP kao temeljni ekonomski indikator objektivnog blagostanja	7
4.1.2. Kretanje BDP u Hrvatskoj.....	9
4.1.3. Usporedba BDP Hrvatske s izabranim europskim zemljama	11
4.2. Neekonomski indikatori objektivnog blagostanja	14
4.2.1. Indeks ljudskog razvoja	14
4.2.2. Indeksa ljudskog razvoja u Hrvatskoj i izabranim zemljama	15
4.2.3. Indeks planetarne sreće	17
4.2.4. Indeks planetarne sreće u Hrvatskoj i izabranim zemljama.....	18
5. SUBJEKTIVNO BLAGOSTANJE	25
5.1. Indeks svjetske sreće	25
5.1.1. Indeks svjetske sreće u Hrvatskoj i izabranim zemljama	26
6. ZAKLJUČAK	28
LITERATURA	30
Popis slika.....	33
Popis grafikona	33

1. UVOD

Krleža (2021) smatra kako je definicija sreće upravo glavna emocija koja karakterizira ljudski rod. Svi imaju svoje razloge za sreću; nekome je sreća materijalno bogatstvo, dok je nekome bitno zdravlje, ljubav i sreća u obitelji. Ekonomisti pokušavaju objasniti sreću istraživanjima koliko su građani određene zemlje sretni sa životom u njoj. U ovome radu istraživat će se sreća građana četiri zemlje i to Hrvatske, Njemačke, Češke i Bugarske.

Njemačka, Bugarska, Češka i Hrvatska razlikuju se po brojnim pokazateljima. Njemačka je najrazvijenija zemlja s visokom razinom BDP-a. Također, Njemačka se ističe visokim standardom života, stabilnom ekonomijom i jakim socijalnim mrežama, dok Bugarska i Češka imaju niže stope nejednakosti, veću društvenu podršku i zadovoljstvo životom. Češka se smatra zemljom u posttranzicijskom razdoblju, ali je ipak razvijenija od Hrvatske. S druge strane, Bugarska također prolazi kroz posttranzicijski proces, ali po razvijenosti se i dalje nalazi ispod Hrvatske. Ipak, važno je uzeti u obzir da svaka zemlja ima svoje specifičnosti i kontekst koji treba uzeti u obzir prilikom uspoređivanja. Koliko se razlikuju po pitanju percepcije sreće njihovih građana, pokazat će istraživanje u nastavku ovog završnog rada. Tema sreće u ekonomiji sve se više istražuje te je vrlo bitna jer ukazuje zemljama što trebaju promijeniti i poboljšati.

Predmet istraživanja ovog rada je, dakle, ekonomija sreće. BDP je prije bio najčešće korištena mjera blagostanja građana; no, u današnje vrijeme ekonomisti pokušavaju istražiti što to ljude čini sretnima osim visine dohotka. Upravo se zbog toga godinama kreiraju određeni indeksi koji prikazuju koliko su ljudi sretni i kakvo je blagostanje u zemljama u kojim žive. Kroz ovaj rad biti će prikazano kretanje BDP-a te će biti prikazano kretanje indeksa ljudskog razvoja, indeksa planetarne sreće te indeksa svjetske sreće Hrvatske u usporedbi s izabranim zemljama, a u razdoblju 2017.-2021. godine.

Primarni cilj ovog rada je prikazati koliko su građani Hrvatske sretni i zadovoljni sa svojim životom unutar nje. Cilj je također prikazati što to građane čini sretnima te što treba promijeniti. Budući da u Hrvatskoj postoji potreba za promjenama, važno je identificirati uzroke problema, posebno s obzirom na značajan odlazak građana u inozemstvo.

2. METODOLOGIJA RADA

Metodologija rada uključuje primjenu različitih kvantitativnih i kvalitativnih metoda kako bi se proučavala veza između ekonomskih faktora i sreće pojedinca ili društva. Ovdje je opisana općenita metodologija koja je primijenjena u ovom radu. U radu će se koristiti sljedeće metode: metoda deskripcije, metoda komparacije, statistička metoda i metoda izviđajnog istraživanja.

Metoda deskripcije pomaže u što boljem razumijevanju najvažnijih dijelova rada. Ova metoda koristiti će se u teorijskom dijelu rada te će se ovom metodom objasniti pojmovi poput ekonomije sreće, BDP-a, indeksa te blagostanja.

Metoda komparacije uključuje usporedbu među zemljama, regijama ili društvenim skupinama. Usporedna analiza omogućuje identificiranje razlika u sreći i ekonomskim faktorima te razumijevanje konteksta i specifičnosti svake skupine ili društva.

Nakon prikupljanja podataka, jednostavna statistička metoda će biti primijenjena kako bi se kvantitativno istražila veza između ekonomskih faktora i sreće.

Metoda istraživačkog izviđanja bit će primijenjena kako bi se identificirali postojeći problemi s ciljem boljeg razumijevanja. Ova metoda će biti posebno korisna u istraživačkom djelu rada te će se primijeniti u zaključku kako bi se prikazalo dublje razumijevanje teme.

Sam je rad podijeljen na dva dijela, teorijski i istraživački, tj. empirijski. U teorijskom dijelu objasniti će se pojam ekonomije sreće, njezine ideje i ciljevi, dok će se u empirijskom dijelu istražiti i usporediti BDP i izabrani indeksi sreće Hrvatske s Njemačkom, Bugarskom i Češkom.

3. EKONOMIJA SREĆE

U ovome poglavlju bit će objašnjen pojam ekonomije sreće te će biti istaknute njezine ideje, ciljevi i mjere.

3.1. Pojam ekonomije sreće

„Svaki pojedinac ima vlastitu definiciju sreće koja se oblikuje pod utjecajem različitih determinanti. Pojam sreće najčešće se veže uz zdravlje, posao, obitelj, sigurnost, ljubav, zadovoljstvo, itd. Također, sreća se može definirati kao stanje uma i osjećaja koje očitujemo kroz pojmove zadovoljstva, užitka te radosti, odnosno sreća je ono što osjetimo kada ispunimo neku našu želju“ (Morris 2005: 4).

Ekonomija sreće je nova grana ekonomije koja se bavi proučavanjem sreće i dobrobiti. Prema Kaliterna-Lipovčan i Brajša-Žganec (2017), sreća i životno zadovoljstvo su dva pokazatelja subjektivne dobrobiti koja se koriste za mjerenje blagostanja građana. Sreća se odnosi na emocionalnu komponentu dobrobiti, dok se životno zadovoljstvo odnosi na kognitivnu evaluaciju ukupnih životnih prilika (Diener, 2006). Ekonomija sreće se ne bavi samo novcem, već i drugim faktorima koji utječu na sreću, poput zdravlja, obrazovanja, socijalnih odnosa, kvalitete života i slično. Ekonomija sreće predstavlja povezanost između subjektivnog i objektivnog blagostanja (Slavuj, 2012).

Richard Easterlin je istražio među prvima 1974. godine predstavlja li visina dohotka najveći razlog sreće ili nesreće u obiteljima. Uočio je postojanje paradoksa koji je njemu u čast nazvan „Easterlinov paradoks“. Easterlinov paradoks govori o tome jesu li sretnije zemlje s većim dohotkom, tj. predstavlja li visina dohotka jedinu mjeru sreće stanovništvu. Ako predstavlja, razvijenije zemlje trebale bi biti puno sretnije od onih manje razvijenih. Međutim, prema rezultatima istraživanja, utvrđeno je da zemlje koje su postajale sve bogatije i stabilnije (zemlje na Zapadu) nisu ništa puno sretnije od onih koje su manje razvijene. Otkrio je kako je razina sreće u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD-u) ostala nepromijenjena unatoč povećanju BDP-a i dohotka po stanovniku (Sajter, 2010). Upravo to je ukazalo da BDP nije najpouzdanija mjera blagostanja. Može se reći kako povećanje ekonomskog bogatstva ne vodi proporcionalnom povećanju sreće. Postoji pozitivna veza između ta dva pojma no nakon određene visine dohotka, ona se gubi (Sajter, 2010).

Zaključak istraživanja Easterlinovog paradoksa je moguće povezati s hipotezom relativnog bogatstva (Jurković, 2011). Ova hipoteza govori upravo o tome da ljudi koji se ne uspoređuju s drugima jesu sretniji od onih koji stalno traže drugima mane i žele biti na silu bolji od svih (Jurković, 2011). Iz ovog istraživanja vidi se uska povezanost ekonomije i psihologije. U nastavku teksta govorit će se o idejama, ciljevima i mjerama ekonomije sreće.

3.2. Ideje, ciljevi i mjere ekonomije sreće

„Ekonomija sreće istražuje koje ekonomske pojave (osim povećanja prihoda) doprinose sreći pojedinca“ (Sajter, 2010). Ekonomija sreće nastoji integrirati doprinose različitih društvenih znanosti, kao što su ekonomija, psihologija i sociologija. Ona obuhvaća ideje, ciljeve i mjere koje imaju za svrhu promicanje sreće i povećanje kvalitete života ljudi, nadilazeći tradicionalne ekonomske pokazatelje (Sajter, 2010).

Ekonomija sreće je znanstveno polje koje se temelji na empirijskim dokazima i koristi istraživanja izvan tradicionalne ekonomije kako bi donijela zaključke. Ona se bavi teorijskim i kvantitativnim proučavanjem sreće, zadovoljstva, blagostanja i kvalitete života. Središnji cilj ekonomije sreće je utjecati na promjene u društvu koje će rezultirati poboljšanjem kvalitete života, blagostanja i sreće svakog pojedinca (Frajman Ivković, 2012). Kroz primjenu ekonomije sreće, nastoji se osigurati da svaki pojedinac ostvari ono što za njega predstavlja sreću i da živi što je moguće sretniji život (Frajman Ivković, 2012).

Ekonomija sreće još uvijek se smatra relativno mladim područjem istraživanja. Trenutno, nema potpune jasnoće o tome što točno čini ljude sretnima. S obzirom na promjenjivu prirodu čovjeka, postavlja se pitanje hoće li ikada biti moguće pružiti konačna i definitivna rješenja (Sajter, 2010). Kao što je već spomenuto, ekonomija sreće se bavi proučavanjem kvalitete života pojedinca. Prema Kavelju (2019), pojam „kvaliteta života“ (engl. Quality of Life) razvijen je od strane Eurostata te pruža informacije o raznim aspektima života, uključujući cjelokupno životno iskustvo, obrazovanje, zdravlje, slobodno vrijeme, prirodno okruženje, upravljanje i osnovna prava, produktivnost te ekonomske i fizičke aktivnosti.

Osnovni cilj istraživanja kvalitete života je identificirati faktore koji doprinose postizanju ciljeva i potencijala pojedinaca, kao i življenju željenog načina života (Kaliterna i dr., 2015). Ekonomija sreće također se fokusira na razvoj novih mjera blagostanja koje uzimaju u obzir

sreću i blagostanje pojedinaca i društva, umjesto da se isključivo oslanjaju na BDP (Sajter, 2010).

Blagostanje se sastoji od dvije dimenzije: objektivnog (OBW) i subjektivnog (SWB) blagostanja (Slavuj, 2012).

Tradicionalni objektivni pristup proučavanju kvalitete života temelji se na nizu pretpostavki o onome što čini dobar život i uglavnom se usredotočuje na identifikaciju vanjskih uvjeta koji pridonose poboljšanju života. Ovaj pristup koristi različite događaje (poput ratova i razvoda), okolišne uvjete (kao što su BDP i sustav zdravstvene i socijalne zaštite) te demografske faktore (kao što su dob, spol i radni status) kao indikatore kvalitete života (Kaliterna i dr., 2012). S druge strane, subjektivni pristup proučavanju kvalitete života temelji se na pretpostavci da je važno razumjeti kognitivne i emocionalne reakcije pojedinca na njihov cjelokupni život, kao i na pojedinačne aspekte života poput zdravlja, odnosa i rada, kako bismo shvatili kvalitetu života i subjektivno blagostanje pojedinca (Diener i Suh, 1997.).

Na temelju toga, može se zaključiti da istraživanja u području ekonomije sreće nastoje otkriti razinu zadovoljstva ljudi u odnosima s obitelji, supružnicima, djecom i prijateljima, kao i njihovo zadovoljstvo zdravljem, slobodom i kontrolom nad vlastitim životom. Također se ispituje koliko vremena provode u prirodi te koliko su zadovoljni obrazovanjem i radom institucija koje ih okružuju, zajedno s brojnim drugim neekonomskim čimbenicima koji imaju značajan utjecaj na sreću pojedinca (Frajman Ivković, 2012.).

Više na temu objektivnog i subjektivnog blagostanja bit će rečeno u poglavljima 4. i 5.

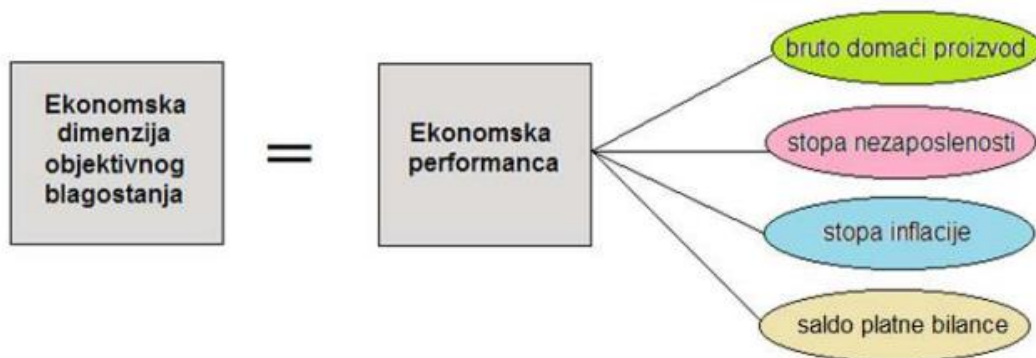
4. OBJEKTIVNO BLAGOSTANJE

„Objektivno blagostanje društva pretpostavlja postizanje i održavanje ekonomskog razvoja“ (Frajman Ivković, 2012:20). Objektivno blagostanje temelji se na tradicionalnom pristupu proučavanja kvalitete života te političkih, ekonomskih, društvenih i okolišnih uvjeta življenja. U ovome poglavlju objasnit će se ekonomski i neekonomski indikatori blagostanja.

4.1. Ekonomski indikatori objektivnog blagostanja

Prema Frajman Ivković (2012), prvenstveni cilj ekonomske politike je ekonomski rast. Kako bi ekonomska performanca, tj. „ekonomsko zdravlje“ određene zemlje bilo pravilno izmjereno osim BDP-a koriste se i drugi indikatori objektivnog blagostanja. Ekonomski rast može se mjeriti i na makro razini, a i na nižim razinama. Bez obzira o kojoj se razini radi, on uključuje rast prihoda, zaposlenosti i outputa (Boarini i dr., OECD, 2006). Vezano uz indikatore, osim BDP-a, indikatori ekonomske performace su stopa nezaposlenosti, stopa inflacije i saldo bilanca (tj. stanje neto izvoza). Ti indikatori, prikazani slikom 1, čine četiri dimenzije OECD-ovog čarobnog pravokutnika (Frajman Ivković, 2012:29).

Slika 1 Mjere ekonomske dimenzije objektivnog blagostanja

Izvor: Frajman Ivković (2012:30)

Ekonomski rast se u pravilu mjeri stopom promjene BDP-a. BDP predstavlja sumu vrijednosti svih finalnih proizvoda i usluga na tržištu unutar države u tijeku obračunskog razdoblja. Kada se govori o ekonomskom rastu, može se reći da postoji ekstenzivni i intenzivni ekonomski rast (Frajman Ivković, 2012). Intenzivni ekonomski rast pretpostavlja efikasnije korištenje

postojećih resursa. Ekstenzivni ekonomski rast je rezultat porasta jednog ili više ekonomskih faktora ili otkrića novih sirovina (Frajman Ivković, 2012).

4.1.1. BDP kao temeljni ekonomski indikator objektivnog blagostanja

BDP se, dakle, izračunava kao umnožak proizvedene količine finalnih dobara i usluga i njihovih cijena (Ferenčak, 2003:255,256).

Postoje tri pristupa mjerenju BDP-a: (Borozan, 2019)

1. Pristup outputa (proizvodna metoda) - Prema pristupu outputa, BDP se odnosi na tržišnu vrijednost konačnih proizvoda i usluga ostvarenu u domaćoj privredi tijekom određenog razdoblja, obično godine. BDP se računa kao tržišna vrijednost proizvedena unutar domaće privrede bez obzira na vlasništvo nad proizvodnim čimbenicima. S druge strane, BNP (bruto nacionalni proizvod) predstavlja tržišnu vrijednost ostvarenu od strane domaćih rezidenata, bez obzira rade li u domaćoj ili inozemnoj privredi.
2. Pristup trošenja - Prema pristupu trošenja, bruto domaći proizvod (BDP) jednak je zbroju vrijednosti osobne potrošnje (C), investicija (I), državne potrošnje (G) i neto izvoza (NI). Drugim riječima, BDP se može izračunati kao zbroj svih komponenti agregatnog trošenja (AE), uključujući osobnu potrošnju (C), investicije (I), državnu potrošnju (G) i neto izvoz (NI), tj. $BDP = AE = C + I + G + NX$.
3. Pristup dohotka od proizvodnih čimbenika - Bruto domaći dohodak (BDD) predstavlja vrijednost svih dohodaka isplaćenih domaćim i inozemnim kućanstvima od strane sektora poduzeća unutar nacionalne privrede. Bruto nacionalni dohodak (BND) jednak je vrijednosti svih dohodaka isplaćenih domaćim kućanstvima od strane sektora poduzeća unutar nacionalne ili inozemne privrede.

Sva tri navedena načina izračuna rezultiraju istim iznosima jer je ukupna dodana vrijednost jednaka sumi dohotka, što u konačnici odgovara ukupnom trošenju.

Novčana vrijednost BDP-a omogućava izražavanje ekonomske aktivnosti. Promjene u razinama BDP-a mogu biti rezultat varijacija u količinama proizvoda i usluga te promjenama cijena. Važno je napomenuti da se BDP može prikazati u tržišnim cijenama i stalnim cijenama. BDP izražen u tržišnim cijenama naziva se nominalni BDP, dok se BDP izražen u stalnim cijenama naziva realni BDP (Blanchard 2011).

Kako je već spomenuto, stvarna vrijednost BDP-a se mjeri kroz realni BDP, koji uzima u obzir stalne cijene, odnosno isključuje utjecaj inflacije te time pruža precizniju sliku o proizvodnji u gospodarstvu i njezinoj performansi. U stvarnom životu često se koristi (Borozan, 2006:37): za mjerenje razine ekonomske aktivnosti, odnosno agregatne proizvodnje, za vrednovanje makroekonomske performace, za mjerenje ekonomskog blagostanja (životnog standarda), za uspoređivanje neposredno navedenog u prostoru i/ili vremenu.

BDP je tradicionalno korištena mjera ekonomskog razvoja i aktivnosti u zemlji. Međutim, sve više se raspravlja o tome koliko BDP zaista odražava sreću i dobrobit ljudi. U ovom potpoglavlju istražit će se povezanost BDP-a i sreće te važnost drugih faktora koji utječu na ljudsko blagostanje.

Iako je BDP koristan za kvantifikaciju ekonomskog napretka, ne uzima u obzir mnoge aspekte sreće i kvalitete života. Fokusira se na materijalno bogatstvo, poput proizvodnje i potrošnje dobara. Međutim, sreća i blagostanje ljudi često ovise o drugim faktorima, kao što su zadovoljstvo poslom, društvene veze, zdravlje, obrazovanje i radna ravnoteža. Stoga, oslanjanje isključivo na BDP može zanemariti ove važne aspekte sreće. Visoki BDP može biti rezultat povećane proizvodnje i potrošnje, ali istovremeno može dovesti do negativnih učinaka na okoliš, stres, nejednakost ili druge socijalne probleme. Stoga, sreća ne može biti jednostavno mjerena samo kroz ekonomski rast. Borozan (2019:41) naglašava da BDP mjeri samo jedan aspekt blagostanja, posebno ekonomski ili objektivni aspekt. Iz toga se može zaključiti da BDP nije najpouzdanija mjera za procjenu blagostanja i sreće pojedinaca.

Zaključno, može se reći kako je BDP važan ekonomski indikator, ali ne može samostalno odražavati sreću i dobrobit ljudi. Kako bi se bolje razumjela kompleksnost sreće, važno je integrirati druge ekonomske indikatore, subjektivne mjere sreće i kvalitativne aspekte blagostanja.

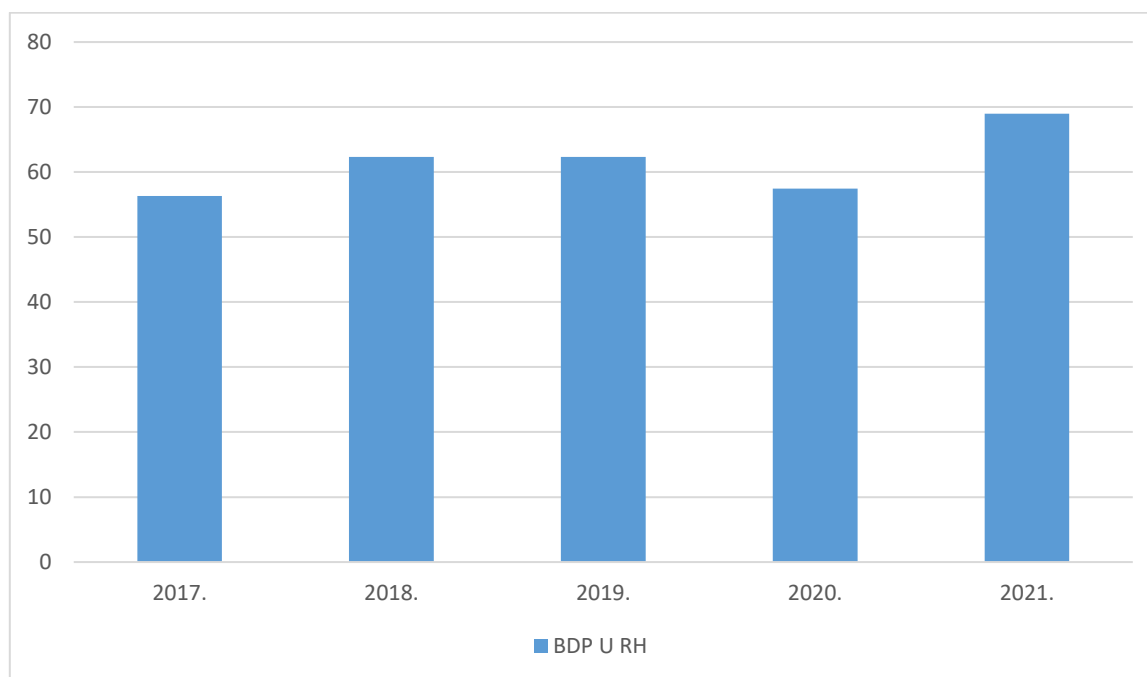
U nastavku, prikazat će se kretanje BDP-a u Hrvatskoj.

4.1.2. Kretanje BDP u Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj BDP se izračunava i prati od strane Državnog zavoda za statistiku (DZS). U razdoblju od 2017. do 2021. godine, kako prikazuje grafikon 1, hrvatsko gospodarstvo je prolazilo kroz određene promjene.

Grafikon 1 Prikaz BDP u mlrdl. EUR u RH u razdoblju 2017.-2021.

Izvor podataka: Svjetska banka (2022)

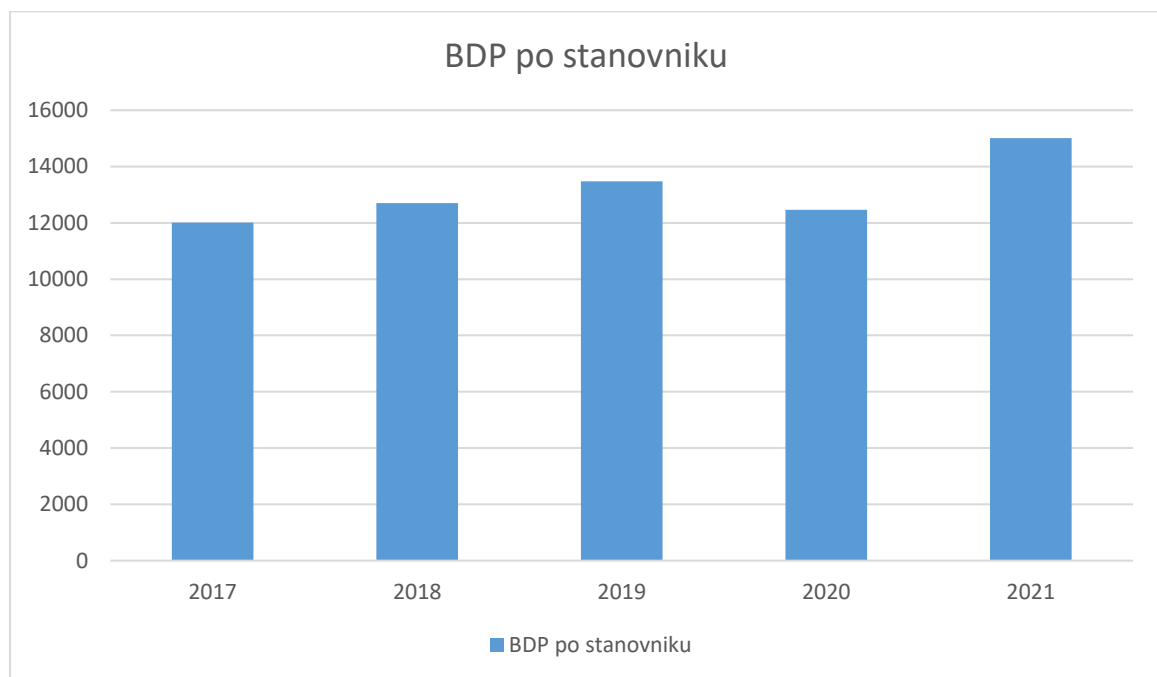
Nakon šestogodišnje recesije, 2017. godina predstavlja treću uzastopnu godinu umjerenog gospodarskog rasta. Iako je stopa gospodarskog rasta Hrvatske u 2017. godini bila viša od ukupnog gospodarstva Europske unije (koje je iznosilo 2,5%), takvo kretanje ipak blago obeshrabruje jer je Hrvatska među rijetkim državama EU koje su zabilježile usporavanje gospodarskog rasta 2016. godine (Hrvatska gospodarska komora, 2018). U razdoblju od 2015. do početka 2020. godine, BDP Hrvatske je bilježio kontinuirani rast. Međutim, početkom 2020. godine, izbijanjem pandemije bolesti COVID-19, mnoge države, uključujući i Hrvatsku, morale su poduzeti razne mjere ograničavanja gospodarskih aktivnosti i kretanja ljudi. To je rezultiralo padom gospodarstva i značajnim smanjenjem BDP-a. 2020. godine BDP je pao za 8,6% (DZS,

2021). Prema istom izvoru podataka u 2021. godini, BDP Hrvatske je zabilježio rast u odnosu na 2019. godinu. 2021. godine BDP je bio 13,1% veći u odnosu na 2020. godinu.

Na rast BDP-a u 2021. godini utjecale su sljedeće glavne komponente (DZS, 2021): rast izvoza robe od 20,0%, rast izvoza usluga od 51,5%, rast potrošnje kućanstava od 10,1%, ukupni rast uvoza robe i usluga od 14,7%, rast bruto investicija u fiksni kapital od 7,8%.

Prema Blanchardu (2011), BDP po stanovniku je globalna mjera koja se koristi za procjenu prosperiteta nacija. Ekonomisti ga koriste zajedno s ukupnim BDP-om kako bi analizirali prosperitet zemlje na temelju njenog gospodarskog rasta. On također mjeri životni standard građana neke zemlje. BDP per capita, koji je najvažniji pokazatelj ekonomske razvijenosti, mjeri se tako da se BDP podijeli s brojem stanovnika određene države. Grafikon 2 prikazuje BDP po stanovniku Hrvatske u razdoblju 2017. godine do 2021. godine.

Grafikon 2 Prikaz BDP po stanovniku (u EUR) u RH 2017.-2021.

Izvor podataka: HNB (2023.)

Prema grafikonu 2, vidljivo je da je BDP per capita u Hrvatskoj kontinuirano rastao sve do 2020. godine. U toj godini, BDP per capita je iznosio 12.464 eura, što je bilo smanjenje za 1.012 eura u odnosu na prethodnu godinu, 2019. godinu. Ovaj pad je posljedica globalne pandemije COVID-19 koja je značajno utjecala na gospodarstvo ne samo Hrvatske, već i mnogih drugih

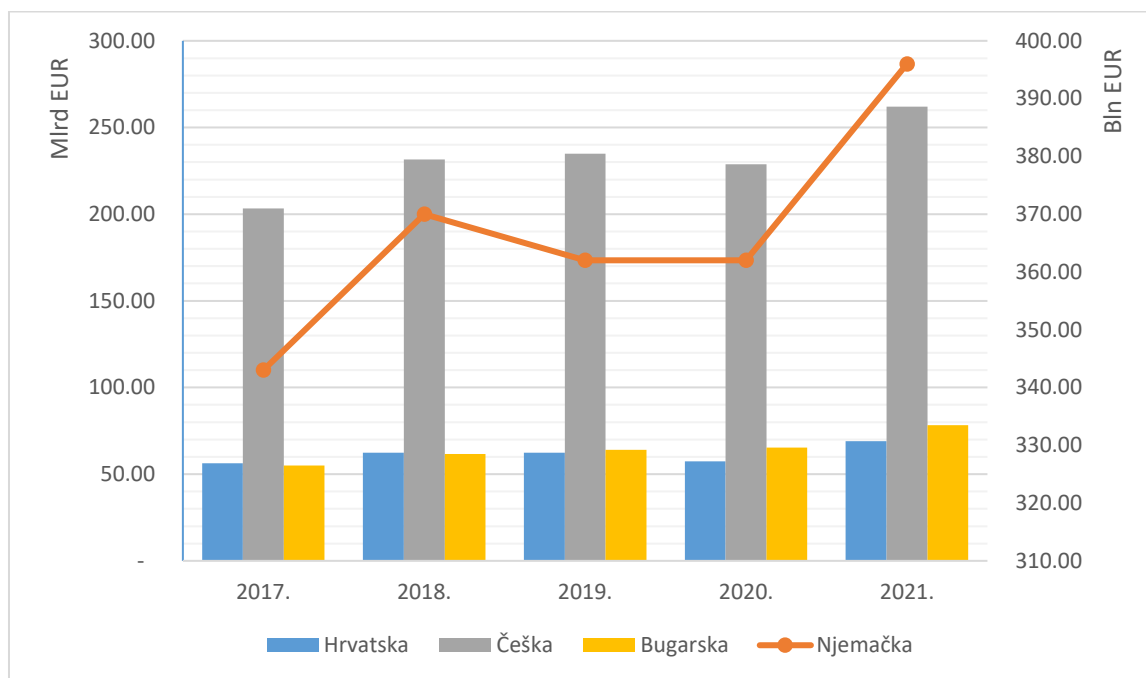
zemalja diljem svijeta. Pandemija COVID-19 izazvala je širok spektar negativnih utjecaja na gospodarstvo. Uvedene su restriktivne mjere poput zatvaranja poslovnih objekata, ograničenja putovanja i društvenog distanciranja kako bi se suzbilo širenje virusa. Te mjere su imale izravan utjecaj na različite sektore gospodarstva, uključujući turizam, usluge, maloprodaju i industriju. Hrvatska je poznata po turizmu kao jednom od ključnih sektora svog gospodarstva, a turizam je bio posebno pogođen pandemijom. Ograničenja putovanja, otkazivanje putovanja i opća neizvjesnost su doveli do smanjenja broja turista i prihoda od turizma. To je rezultiralo padom BDP-a i BDP-a per capita u 2020. godini. Nakon popuštanja mjera vezanih uz COVID-19, vidljivo je kako BDP per capita u 2021. porastao te je bio veći za 2,542 eura (Hrvatska narodna banka, 2023).

Prema Eurostatu (2021), Hrvatska je u 2021. godini bila jedna od tri države Europske unije s najnižim BDP-om po stanovniku. Iza nje su se nalazile samo Rumunjska i Bugarska.

4.1.3. Usporedba BDP Hrvatske s izabranim europskim zemljama

U ovome poglavlju usporedit će se BDP RH s BDP-om izabranih zemalja i to: Njemačkom, Češkom i Bugarskom. U nastavku, grafikon 3 prikazuje ukupni BDP navedenih zemalja u razdoblju 2017.-2021. godine

Grafikon 3 Prikaz BDP izabranih zemalja u mlrd. EUR 2017.-2021.

Izvor podataka: Trading economics (2022.)

Njemačka je najveća i najjača gospodarska sila u Europi. Ističe se po svojoj industriji, posebno automobilskoj, strojnoj i kemijskoj industriji. Također je poznata po visokom izvozu i tehnološkom razvoju. Njemačka se brže oporavila od Europske unije u cjelini nakon globalne krize. U 2018. godini, realni BDP Njemačke bio je 13,3% veći u odnosu na 2008. godinu, dok je na razini EU povećan za 10,2% (Hrvatska gospodarska komora, 2019). Njemačka ima visoki BDP i BDP per capita te se smatra jednom od najbogatijih zemalja u Europi. Na grafikonu 3 vidljiv je impresivan rast BDP-a Njemačke sve do 2019. godine. Međutim, u toj godini zabilježen je blagi pad te je BDP zadržao istu vrijednost i tijekom 2020. godine. Razlog tome je pandemija COVID-19. Nakon pandemije Njemačka je ponovno zabilježila rast.

Češka je posttranzicijska zemlja koja je postigla značajan napredak i sada se smatra razvijenijom od Hrvatske. BDP Češke također je rastao sve do 2020. godine u kojoj je svaka zemlja EU imala problem upravo zbog pandemije. Prema podacima Svjetske banke, Češka je jedna od zemalja s visokim dohotkom i ima relativno visok BDP po stanovniku u usporedbi s drugim zemljama u svijetu. Podaci Trading economicsa (2022) ukazuju kako je BDP Češke od 2017. godine do 2021. godine narastao za 58,77 mlrd. EUR.

Bugarska se nalazi u jugoistočnoj Europi te je posttranzicijska zemlja. Bugarska ima nešto niži BDP u usporedbi s drugim zemljama u regiji, ali aktivno radi na razvoju i privlačenju investicija. Bugarska od 2017. godine bilježi umjereni gospodarski rad. Ključni sektori koji doprinose tom rastu uključuju industriju, građevinarstvo, poljoprivredu i turizam. Od 2017. godine do 2021. godine BDP Bugarske porastao je za 23,12 mlrd. EUR prema podacima Trading economics (2022).

Analizirajući razdoblje od 2017. do 2021. godine, primjećuje se kontinuirani rast BDP-a u svim izabranim zemljama. Međutim, 2020. godina predstavlja prekretnicu za sve zemlje, s obzirom na globalnu pandemiju COVID-19. Ta godina je imala značajan utjecaj na gospodarstvo diljem svijeta. Gledajući sve četiri izabrane zemlje, vidljivo je kako je Njemačka ipak najbolja po BDP-u. BDP Njemačke u navedenom razdoblju bilježi veliki rast od 53 bln. EUR. Bugarska je ostvarila napredak u razvijenosti tijekom godina. Može se reći da je Bugarska u 2017. godini ostvarila povećanje BDP-a za oko 13,5%, dok je Hrvatska ostvarila smanjenje za oko 4,1% (Hrvatska gospodarska komora, 2018). BDP Bugarske u razdoblju od 2017. do 2021. godine narastao je za 23,12 mlrd. EUR. Češki BDP bilježi rast od 2017. godine za 58,77 mlrd. EUR. S druge strane, Hrvatska je u 2018. godini imala najniži rast BDP-a. U 2018. godini, Češka je bila zemlja EU10 s drugim najnižim rastom BDP, dok je u 2019. godini zauzela četvrto mjesto po niskom rastu. Važno je napomenuti da su razlike između Hrvatske i Češke relativno male, ali treba uzeti u obzir da se Češka nalazi u boljoj poziciji jer je razina njenog BDP-a veća. BDP Hrvatske veći je za 13,1% u odnosu na 2020. godinu.

Usporedbom navedenih podataka jasno se uočava da hrvatsko gospodarstvo i BDP nisu na zadovoljavajućoj razini u usporedbi s drugim zemljama. Iz toga proizlazi potreba za usmjeravanjem odgovarajućih politika s ciljem poboljšanja BDP-a. Hrvatska se suočava s izazovima u postizanju visokog gospodarskog rasta i razvoja. Samo usmjeravanje politika prema poboljšanju BDP-a može potaknuti gospodarski rast, stvoriti nova radna mjesta, povećati životni standard i osigurati dugoročnu održivost i prosperitet hrvatskog gospodarstva. Jedna od tih politika je kohezijska politika kojoj je cilj povećati BDP do 2027. godine za 0,5% (Europska komisija, 2023).

U nastavku rada će se objasniti neekonomski indikatori objektivnog blagostanja koji će dati uvid u sreću izabranih zemalja.

4.2. Neekonomski indikatori objektivnog blagostanja

Neekonomski indikatori blagostanja pružaju širi uvid u kvalitetu života i dobrobit ljudi izvan ekonomskih parametara poput BDP-a. Ti indikatori obuhvaćaju različite aspekte društvenog, ekološkog i psihološkog blagostanja. Neekonomski indikatori kao subjektivni pokazatelji prikazuju također život pojedinca. U ovome poglavlju analizirati će se indeks ljudskog razvoja i indeks planetarne sreće.

4.2.1. Indeks ljudskog razvoja

Indeks ljudskog razvoja (engl. Human Development Index, HDI), koji je razvijen 1990. godine, predstavlja mjerni alat za procjenu blagostanja i utjecaja ekonomske i javne politike na kvalitetu života ljudi (Frajman Ivković, 2012:64). HDI razvijen je od strane Organizacije Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) kako bi se procijenila razina ljudskog razvoja u zemljama diljem svijeta. Taj indeks ima za cilj sagledati razvojni napredak šire od ekonomskih parametara, uzimajući u obzir i faktore zdravlja, obrazovanja i standarda života (Frajman Ivković, 2012).

Temelji se na tri ključna pokazatelja koja se izračunavaju za svaku zemlju (Human Development Report, 2010)

1. Dimenzija zdravlja: Ovaj pokazatelj odnosi se na prosječno očekivano trajanje života stanovnika zemlje. Više očekivano trajanje života obično ukazuje na bolje uvjete zdravlja i zdravstvenu skrb u zemlji.
2. Dimenzija obrazovanja: Kvaliteta obrazovanja mjeri se kroz dvije komponente – prosjek godina školovanja odrasle osobi u dobi od 25 godina i očekivanog broja školovanja djece koja ulaze u školsku dob.
3. Dimenzija životnog standarda: Mjeri se pomoću bruto nacionalnog prihoda po stanovniku.

Na temelju ovih pokazatelja, svaka zemlja dobiva bodove za svaku komponentu, a ti bodovi se zatim kombiniraju kako bi se izračunao konačni HDI za tu zemlju. Rezultat je decimalni broj između 0 i 1, pri čemu veći broj ukazuje na veći ljudski razvoj. HDI koji je manji od 0,5 ukazuje na nizak stupanj razvoja, dok HDI koji je 0,8 ili više ukazuje na visok stupanj razvoja i karakterističan je za razvijenije zemlje (Human Development Report, 2006). Vrlo visok HDI

predstavlja onaj koji je veći od 0,9. Visoki HDI se smatra onaj u rasponu 0,8-0,9 te srednji HDI 0,5-0,8. Vrlo nizak HDI podrazumijeva vrijednost manju od 0,5. Također, građani zemalja s HDI vrijednošću većom od 0,8 često imaju dug životni vijek, dobar pristup obrazovanju i visoku razinu ekonomskog razvoja. To može ukazivati na naprednu infrastrukturu, stabilan sustav zdravstva i obrazovanja, visoku stopu zaposlenosti te pristojan životni standard za većinu stanovništva. Visok HDI često ide ruku pod ruku s boljim uvjetima života, većim pristupom zdravstvenim uslugama, boljim obrazovanjem i većom ekonomskom sigurnošću. To može pridonijeti poboljšanju kvalitete života stanovnika i stvaranju održivog i naprednog društva (Human Development Report, 2013).

HDI pruža ekonomskim donositeljima odluka relevantne informacije o razini razvoja u zemlji i može poslužiti kao osnova za oblikovanje politika koje promiču održivi i sveobuhvatan razvoj.

4.2.2. Indeksa ljudskog razvoja u Hrvatskoj i izabranim zemljama

U ovome poglavlju usporedit će se HDI Hrvatske s Češkom, Bugarskom i Njemačkom. Hrvatska je zemlja koja je ostvarila određeni napredak u razini ljudskog razvoja.

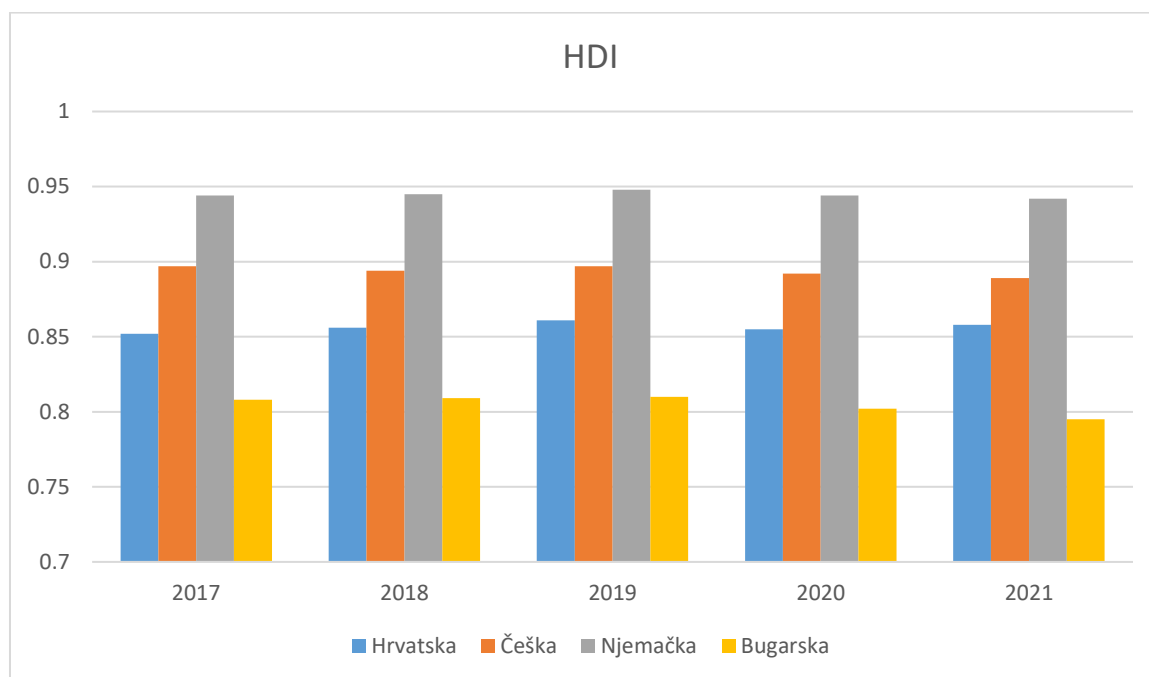
Češka se često smatra zemljom s visokim indeksom ljudskog razvoja. Očekivano trajanje života i kvaliteta obrazovanja obično su visoki, a ekonomski standard je relativno jak. Češka ima naprednu infrastrukturu i dobro razvijene socijalne sustave koji doprinose njenom visokom HDI-u.

Bugarska je zemlja koja se suočava s izazovima u području ljudskog razvoja. Iako je zemlja postigla određeni napredak u proteklim godinama, očekivano trajanje života i kvaliteta obrazovanja još uvijek je niža u usporedbi s drugim zemljama. Bugarska se obično nalazi na nižem dijelu ljestvice HDI-a od ostatka EU zemalja.

Njemačka je poznata kao jedna od vodećih zemalja s visokim HDI-om. Očekivano trajanje života, kvaliteta obrazovanja i ekonomski standard u Njemačkoj su visoki. Zemlja je poznata po svojoj jakoj ekonomiji, naprednom sustavu obrazovanja i širokom spektru socijalnih usluga koje doprinose visokom HDI-u.

U nastavku, u grafikonu 4 prikazan je HDI Hrvatske i izabranih zemalja.

Grafikon 4 Prikaz HDI-a RH s izabranim zemljama 2017.-2021.

Izvor podataka: UN Croatia - Human Development Index – HDI (2022)

Prema izvješću o ljudskom razvoju (2020) u kojem su objavljeni rezultati HDI-a, Hrvatska je ostvarila napredak u poretku u usporedbi s pozicijom koju je imala 2011. godine. Prema vrijednosti HDI-a za 2019. godinu, Hrvatska se nalazila na 43. mjestu s vrijednošću 0,851. S obzirom na prisutnost 190 zemalja na popisu, pozicija Hrvatske se može smatrati izvrsnom. Također, ističe se da najviši HDI ne znači uvijek i najviši BDP po stanovniku (Human Development Report, 2020).

Prema ovome grafu može se vidjeti kako sve zemlje u promatranom razdoblju stagniraju, tj. nemaju velikih godišnjih oscilacija. HDI izabranih zemalja iznosio je više od 0,7. HDI Hrvatske u navedenom razdoblju iznosio je 0,8 što znači da ima visok stupanj razvijenosti. Njemačka za razdoblje 2017.-2021. godine ima HDI veći od 0,9 što predstavlja vrlo visok stupanj HDI i visoku razvijenost. Češka također ima visok HDI, a prati ju i Bugarska koja od 2017. do 2020. ima visoki HDI, dok u 2021. godini HDI je nešto niži te se smatra srednje visokim. Gledajući graf, može se zaključiti kako je Njemačka najrazvijenija zemlja te ju prate Češka, Hrvatska te potom Bugarska.

4.2.3. Indeks planetarne sreće

Indeks planetarne sreće (engl. Happy Planet Index, HPI) predstavila je New Economics Foundation (NEF) organizacija 2006. godine. HPI je mjera koja se koristi za procjenu i rangiranje sreće i blagostanja stanovnika u različitim zemljama svijeta, uzimajući pritom u obzir njihov ekološki otisak (Frajman Ivković, 2012). Taj indeks razvijen je kako bi se promovirao i mjerio održivi razvoj, uzimajući u obzir sreću ljudi u kontekstu ekološke održivosti. Bandura (2008) je objasnio da HPI ukazuje na ekološku učinkovitost kojom države pretvaraju ograničene resurse planeta u blagostanje koje osjećaju njezini stanovnici. HPI se izračunava za tri ključne komponente: životno zadovoljstvo stanovnika, životni vijek i ekološki otisak (Happy Planet Index, 2021).

Životno zadovoljstvo stanovnika govori o tome koliko su stanovnici neke zemlje zadovoljni svojim cjelokupnim životom na skali od 1 do 10. Temelji se na podacima koji su prikupljeni u okviru Gallupovog istraživanja o sreći. Životni vijek predstavlja prosječan broj godina koje se očekuje da osoba živi u svakoj zemlji. Temelji se na podacima prikupljenima od strane Ujedinjenih naroda. Ekološki otisak mjeri prosječnu količinu zemlje, izraženu u globalnim hektarima (gha) po osobi, potrebnu za održavanje tipičnih potrošačkih uzoraka jedne zemlje i temelji na podacima prikupljenim ispunjavanjem kalkulatora ugljičnog otiska Global Footprint Network organizacije (Happy Planet Index, 2021).

Jednadžba po kojoj se računa HPI glasi (Happy Planet Index, 2021):

$$HPI = \frac{BLAGOSTANJE \times O\check{C}EKIVANO \text{ TRAJANJE } \check{Z}IVOTA \times NEJEDNAKOST \text{ DOHODAKA}}{EKOLO\check{S}KI \text{ OTISAK}}$$

Kod HPI-a koristi se sustav svjetlosnih signala - crvene, žute i zelene boje - kako bi se prikazalo kako su zemlje rangirane na svakom elementu. Prije kombiniranja tri komponente, vrši se prilagodba kako bi se osiguralo da nijedna pojedinačna komponenta ne dominira u ukupnim izračunima. Crvena boja ukazuje na lošiju poziciju, dok zelena na bolju poziciju. Ako se želi dobiti detaljnija slika HPI-a, koristi se šest boja, a to su dvije zelene, dvije crvene i dvije žute. Rezultati se mogu kretati na skali od 0 do 100, a NEF organizacija procjenjuje kako je cilj globalnog HPI-a razina od 83,5 (Happy Planet Index, 2021).

HPI se sastoji od ova tri indikatora, od kojih su dva objektivna, a to su očekivani životni vijek i ekološki otisak po glavi stanovnika. Životno zadovoljstvo u ovom slučaju predstavlja subjektivni indikator (Frajman Ivković, 2012).

HPI je mjera održivosti dobrobiti zemlje (Happy Planet Index, 2021). Zemlje se rangiraju po tome koliko učinkovito ljudi koriste ograničene ekološke resurse za dug i sretan život. Razmatra se kako zemlje koriste minimalne "inpute" prirodnih resursa kako bi stvorile maksimalne moguće "rezultate" dugih, sretnih života, čime se pruža istinski "održiva dobrobit". Indeks sretnog planeta ne smatra uspješnim društva koja pružaju "dobre živote", a koriste više resursa nego što Zemlja može podržati. Istovremeno, ne smatra učinkovitima društva koja imaju ekološki otisak po stanovniku unutar granica Zemlje, ali koja imaju vrlo niske razine blagostanja ili očekivane životne dobi (Happy Planet Index, 2021).

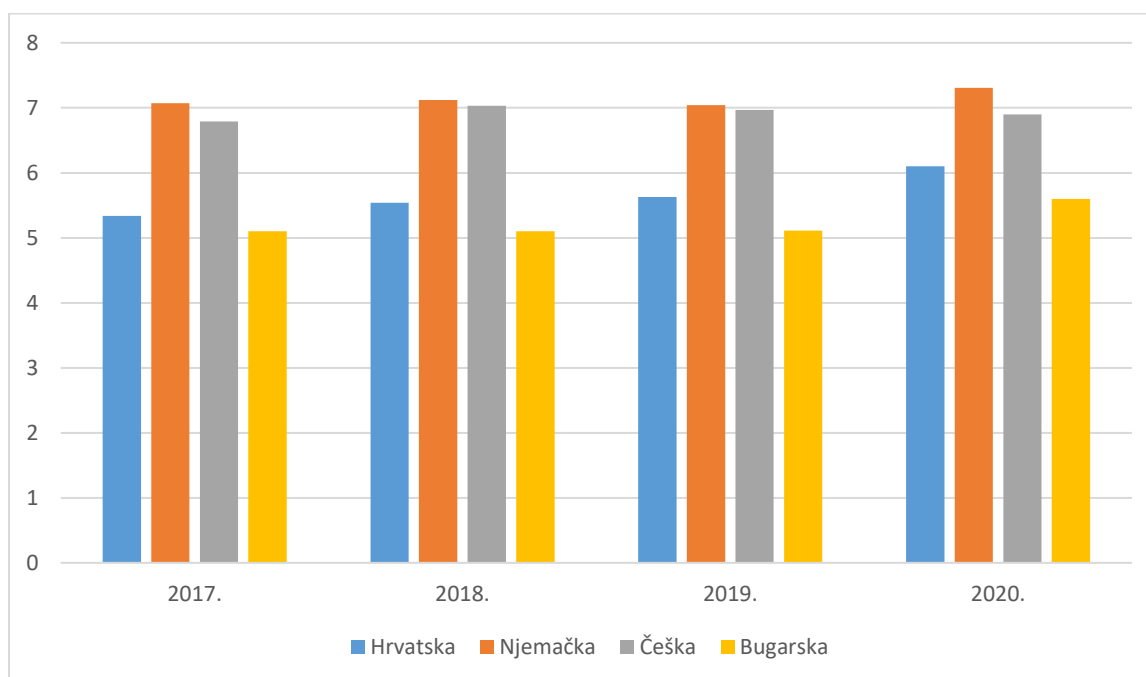
Schepelmann i njegovi kolege (2010) ističu da HPI ne služi kao mjera za utvrđivanje najsretnije države na svijetu, već ima za cilj promicati pogled na ekonomiju iz temeljnog aspekta, fokusirajući se na ulazne faktore (resurse) i izlazne faktore (ljudske živote različitog trajanja i sreće).

4.2.4. Indeks planetarne sreće u Hrvatskoj i izabranim zemljama

U ovome potpoglavlju usporedit će se HPI Hrvatske s Češkom, Njemačkom i Bugarskom u razdoblju 2017.-2020. godine. Kao što je već rečeno, HPI se sastoji od tri komponente, a to su životno zadovoljstvo stanovnika, životna duljina i ekološki otisak.

U nastavku, grafikon 5 prikazuje razinu životnog zadovoljstva izabranih zemalja u razdoblju 2017.-2020. godine.

Grafikon 5 Prikaz životnog zadovoljstva RH i izabраниh zemalja 2017.-2020.

Izvor podataka: Happy Planet Index 2006.-2020. (2021)

Komponenta životnog zadovoljstva ocjenjuje se na skali od 0 do 10. 0 predstavlja najgori mogući život, dok 10 predstavlja najbolji mogući život. Cilj je da blagostanje bude 6 ili više (Happy Planet Index, 2021). Promatrajući grafikon 5, može se vidjeti da je blagostanje kod svih izabраниh zemalja u razdoblju 2017.-2020. godine iznad 5.

U promatranom razdoblju, životno zadovoljstvo stanovnika Hrvatske kretalo se između 5,34 i 6,51. Prema navedenim brojevima, vidimo da je životno zadovoljstvo stanovnika Hrvatske u tom razdoblju bilo prosječno. Ovi brojevi predstavljaju subjektivne procjene stanovnika o njihovom vlastitom zadovoljstvu životom, uzimajući u obzir različite aspekte kao što su materijalno bogatstvo, socijalne veze, zdravlje, slobodu i druge faktore koji utječu na njihovu dobrobit (Happy Planet Index, 2021).

Životno zadovoljstvo stanovnika Češke kretalo se između 6,79 i 6,90. Po ovim rezultatima, blagostanje stanovnika Češke je na višoj razini nego u Hrvatskoj. Prema tome, Česi su zadovoljniji svojim životima nego Hrvati.

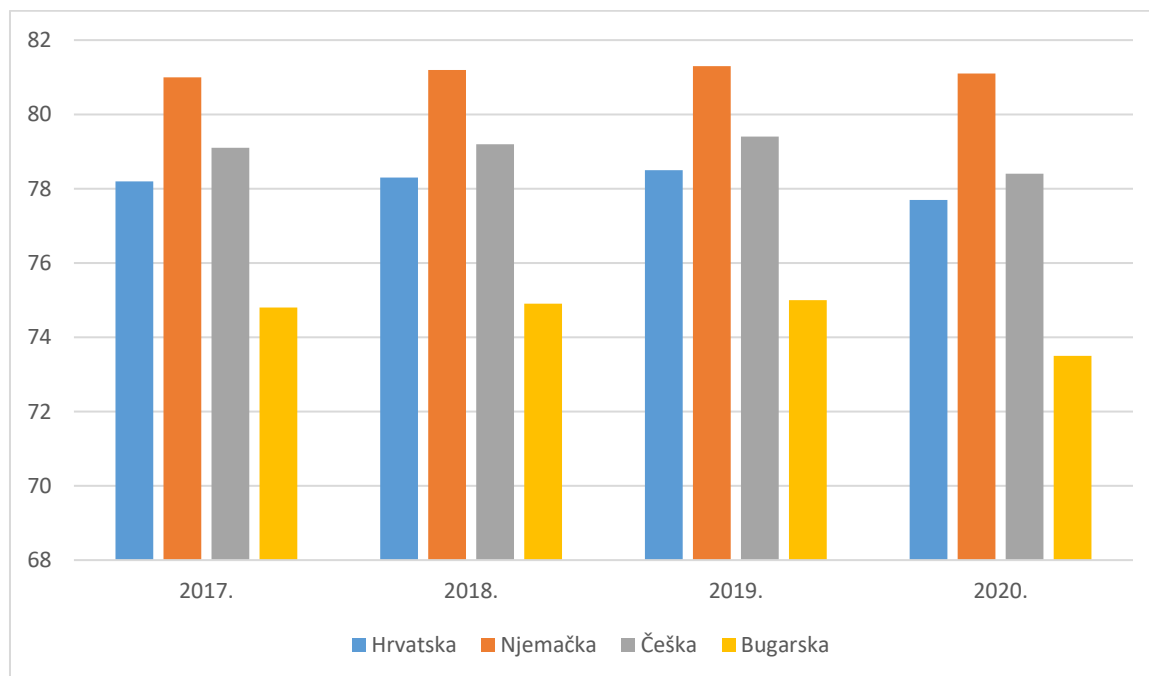
Bugarska se kreće u rasponu između 5,10 i 5,60. Po tome se vidi kako su građani Bugarske prosječno zadovoljni svojim životima. Važno je napomenuti da su te vrijednosti niže u usporedbi s Hrvatskom. Prema HPI, Bugarska je zabilježila niže prosječno životno zadovoljstvo od Hrvatske u tom razdoblju.

U razdoblju od 2017. do 2020. godine, životno zadovoljstvo stanovnika Njemačke kretalo se između 7,04 i 7,31. Ovi brojevi ukazuju na visoko zadovoljstvo životom u toj zemlji tijekom navedenog vremenskog razdoblja. Također, ovi brojevi sugeriraju da su stanovnici Njemačke percipirali višu kvalitetu života u usporedbi s onima u Hrvatskoj tijekom navedenog razdoblja. Važno je naglasiti da visoka ocjena životnog zadovoljstva Njemačke u odnosu na Hrvatsku ne implicira automatski bolji ili kvalitetniji život, već predstavlja samo jedan aspekt dojma stanovnika o njihovom zadovoljstvu životom u tim zemljama.

Zaključno, stanovnici Njemačke su najzadovoljniji svojim životom, dok se na ljestvici ispod nje nalaze Češka, Hrvatska, a potom i Bugarska. Iako Njemačka i Češka imaju višu ocjenu, a Hrvatska i Bugarska nešto nižu, važno je istaknuti da ocjena životnog zadovoljstva nije jedini pokazatelj kvalitete života. Svaka zemlja ima svoje specifičnosti i kontekst koji utječu na percepciju stanovnika. Stoga je važno sagledati sve relevantne faktore kako bi se dobila cjelovita slika blagostanja i zadovoljstva stanovništva u pojedinim zemljama.

U nastavku, grafikonom 6 se uspoređuje životni vijek stanovnika izabranih zemalja u razdoblju 2017.-2020. godine.

Grafikon 6 Prikaz životnog vijeka RH i izabranih zemalja 2017.-2020.

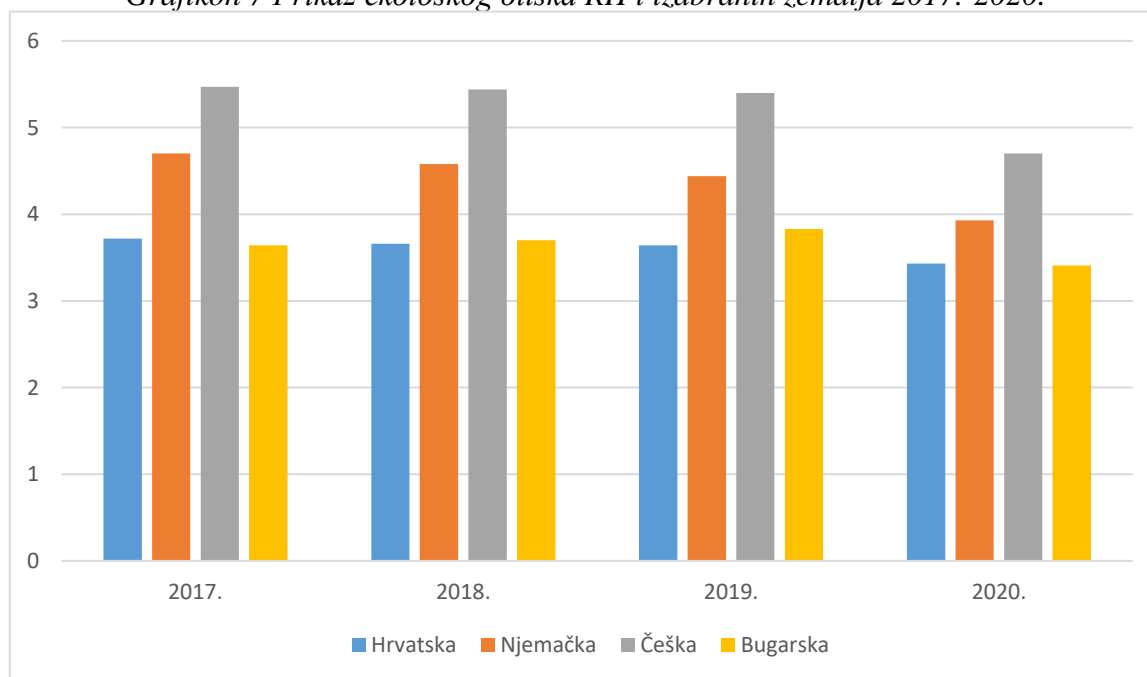
Izvor podataka: Happy Planet Index 2006.-2020. (2021)

Očekivano trajanje života je prosječna procjena koliko dugo se očekuje da će osoba živjeti u određenoj zemlji, temeljena na statističkim podacima. Cilj je da životni vijek bude 75 godina ili više (Happy Planet Index, 2021). Dug i zdrav život smatra se važnim čimbenikom blagostanja jer duže trajanje života pruža više prilika za ispunjenje i ostvarenje sreće.

U Hrvatskoj, Njemačkoj i Češkoj očekivano trajanje života premašuje 75 godina, što ukazuje na relativno visoku razinu zdravstvene skrbi, životnog standarda i kvalitete života. Dugovječnost stanovnika ovih zemalja može biti rezultat raznih čimbenika kao što su napredak u medicini, javnozdravstvene mjere, obrazovanje o zdravlju, dostupnost zdravstvene skrbi i općenito povoljni socioekonomski uvjeti. Uzimajući u obzir da se očekivano trajanje života smatra važnim pokazateljem ukupnog blagostanja, ovi rezultati sugeriraju da su stanovnici Hrvatske, Njemačke i Češke relativno zadovoljni i uživaju u visokom standardu života u pogledu zdravlja i dugovječnosti. Očekivano trajanje života u Bugarskoj kreće se u rasponu od 73,5 do 75 godina. Iako je nešto niže u usporedbi s drugim izabranim zemljama, važno je uzeti u obzir širi kontekst i čimbenike koji mogu utjecati na ove brojke. Razlozi za to uključuju razlike u kvaliteti zdravstvene skrbi te o njenoj dostupnosti.

U nastavku, grafikon 7 prikazuje vrijednosti ekološkog otiska među izabranim zemljama u razdoblju 2017.-2020. godine.

Grafikon 7 Prikaz ekološkog otiska RH i izabranih zemalja 2017.-2020.

Izvor podataka: Happy Planet Index 2006.-2020. (2021)

Cilj ekološkog otiska je biti ispod ili na biokapacitetu po stanovniku (1,56 gha). Zemlje koje visoko rangiraju na ljestvici HPI pokazuju da je moguće živjeti dug i sretan život

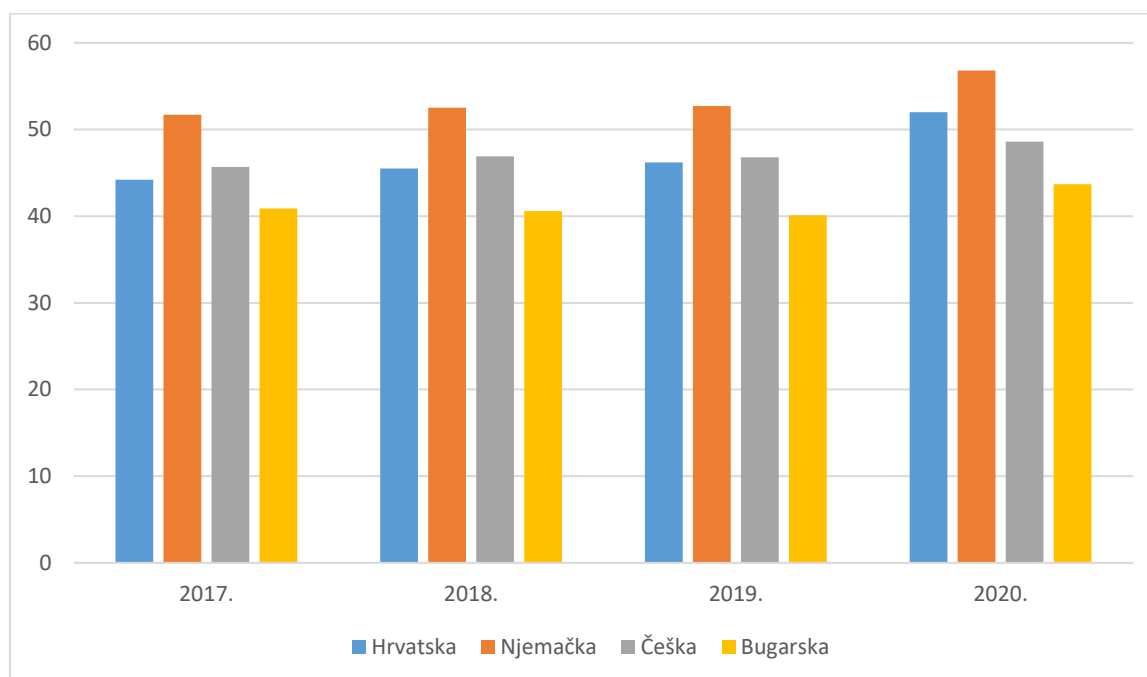
s mnogo manjim ekološkim otiskom nego što se nalazi u zemljama s najvećom potrošnjom (Happy Planet Index, 2021).

Prema dostupnim podacima, zemlje poput Hrvatske, Njemačke, Češke i Bugarske imaju značajno veće vrijednosti ekološkog otiska od ciljnog broja. Češka se ističe kao zemlja s najvećim brojem ekološkog otiska među navedenim zemljama. To sugerira da potrošnja resursa u Češkoj premašuje razinu koja bi se smatrala održivom u pogledu dugoročne zaštite okoliša. Slično tome, Hrvatska, Njemačka i Bugarska također pokazuju veće vrijednosti ekološkog otiska, što ukazuje na potrebu za smanjenjem potrošnje resursa kako bi se postigla održivost. Postizanje niskog ekološkog otiska neizbježno je teže u zemljama koje se suočavaju s ekstremno visokim ili niskim temperaturama nego u onima koje imaju umjereniju klimu (Happy Planet Index, 2021). Je li potrebno smanjiti ekološki otisak, neupitno je. Smanjiti se može na više načina, važno je samo da se svi građani uključe. Neki od tih načina su izbjegavati plastične boce i vrećice, smanjiti vodu tokom tuširanja, izbjegavati javni promet, koristiti više bicikl i brojni drugi.

Iznimka se dogodila 2020. godine za vrijeme COVID-19 pandemije kada je ekološki otisak svih zemalja pao. Taj pad ekološkog otiska bio je rezultat promjena u politici i ponašanju, na primjer rad od kuće, smanjeno putovanje, a za mnoge i općenito sporiji tempo života (Happy Planet Index, 2021).

Nadalje, grafikon 8 prikazuje ukupan HPI izabranih zemalja u razdoblju 2017.-2020. godine.

Grafikon 8 Prikaz HPI-a RH i izabranih zemalja 2017.-2020.

Izvor podataka: Happy Planet Index 2006.-2020. (2021)

Kao što je već spomenuto, cilj globalnog HPI-a je razina od 83,5. U dosta zemalja vrijednost HPI-a je pala u 2020. godini upravo zbog pandemije COVID-19. Suprotno tome, većina zemalja je ostvarila povećanje rezultata, a pod tim zemljama se smatraju i Hrvatska, Njemačka, Češka i Bugarska (Happy Planet Index, 2021).

Tijekom razdoblja 2017.-2020., Hrvatska, Njemačka, Češka i Bugarska bilježe rast HPI-a. Njemačka ima najveći HPI, što ukazuje na visoku razinu sreće i dobrobiti u toj zemlji. Slijedi je Češka, Hrvatska i Bugarska. Razlozi za ovaj rast HPI-a mogu uključivati niz faktora. Upravo vlade mogu uvesti politiku za smanjenje emisija, poboljšati zdravstvenu skrb kako bi produžili životni vijek ili se uhvatiti u koštac s ekonomskim nejednakostima kako bi poboljšali prosječnu dobrobit (Happy Planet Index, 2021). U Njemačkoj, visoka razina ekonomskog razvoja, napredna socijalna politika i kvaliteta života mogu doprinijeti povećanju sreće i dobrobiti stanovnika. Češka također ostvaruje značajan napredak u sreći i dobrobiti, upravo zbog poboljšanja životnih uvjeta, obrazovanja i zdravstva, te relativno stabilne ekonomske situacije. Hrvatska i Bugarska također bilježe rast HPI-a, iako nešto niže u usporedbi s Njemačkom i Češkom. U Hrvatskoj, gospodarski napredak i turizam su faktori koji pridonose povećanju sreće

građana. Bugarska, iako s nešto nižim HPI-om, također pokazuje napredak i zbog promjena u ekonomskom sektoru i ulaganja u infrastrukturu.

Naposljetku, dobar rezultat za HPI ne sugerira da u zemlji nema problema, da je raspodjela blagostanja ili potrošnje resursa pravedna ili da su trenutne razine blagostanja i potrošnje održive (Happy Planet Index, 2021).

5. SUBJEKTIVNO BLAGOSTANJE

Subjektivno blagostanje predstavlja percepciju stanovnika o kvaliteti života, dok objektivno blagostanje predstavljaju objektivni indikatori poput BDP-a (Frajman-Ivković, 2012). Subjektivno blagostanje, također poznato kao zadovoljstvo životom, postalo je važan koncept u ekonomiji sreće. Tradicionalno, ekonomske analize usredotočene su na kvantitativne i objektivne mjere blagostanja, kao što su dohodak i standard života. Prema Frajman Ivković (2012:84), subjektivno blagostanje se odnosi na doživljavanje života od strane pojedinca, odnosno na percepciju životnog blagostanja koju individua ima, a ne na procjene stručnjaka iz tog područja, kao što je to slučaj s objektivnim blagostanjem. Subjektivno blagostanje može se mjeriti upitnicima u kojima se ispitanici pitaju o njihovom zadovoljstvu životom, sreći, emocionalnom stanju i drugim relevantnim aspektima. Ti subjektivni podaci mogu pružiti dublji uvid u doživljaj ljudi i njihovu percepciju kvalitete života. U ovome poglavlju analizirat će se indeks svjetske sreće Hrvatske u usporedbi s izabranim zemljama.

5.1. Indeks svjetske sreće

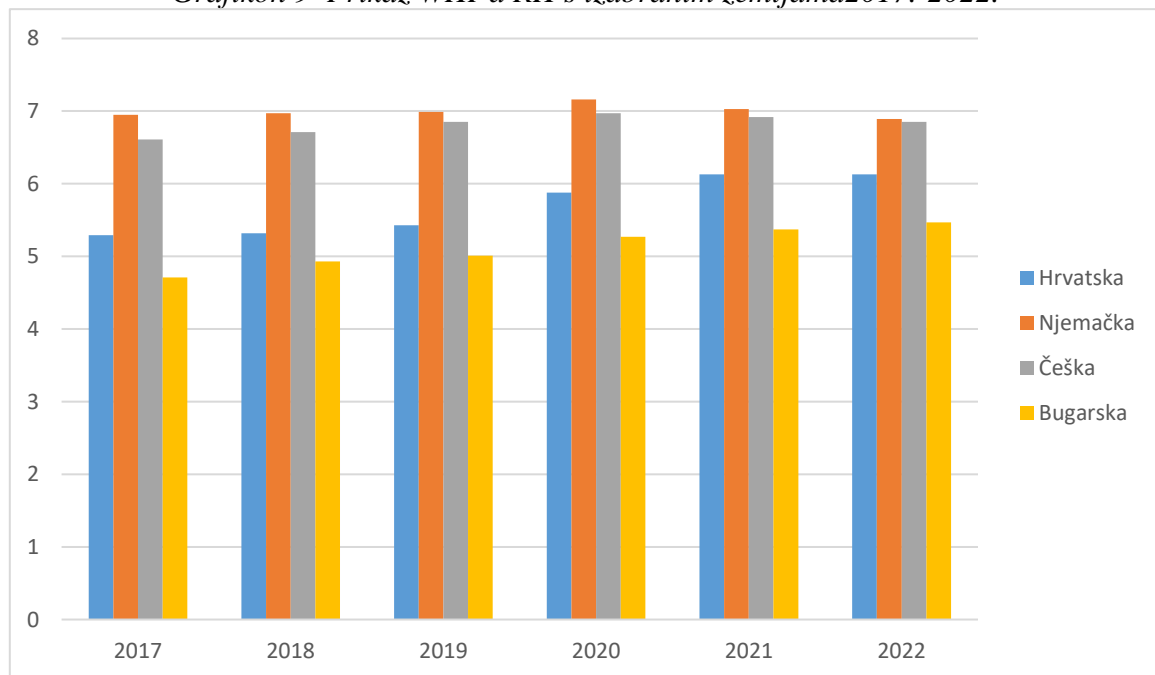
UN izrađuje publikaciju pod nazivom "Svjetski izvještaj o sreći" (engl. World Happiness Report), a istraživanje provodi organizacija pod nazivom "Sustainable Development Solutions Network" (Mreža rješenja za održivi razvoj - SDSN), koju vode John F. Helliwell, Richard Layard i Jeffrey Sachs, uz sudjelovanje mnogobrojnih suradnika. Prema Izvješću o sreći (2019), mjerenje se provodi korištenjem *Cantril ljestvice* (engl. Cantril ladder survey), kojom ispitanici izražavaju svoje mišljenje i zadovoljstvo vlastitim životom putem ocjena od 0 do 10. Vrijednost 10 predstavlja najbolju kvalitetu života, dok vrijednost 0 predstavlja najgoru kvalitetu života, odnosno najnepovoljnije uvjete i osobnu percepciju istih, odnosno zadovoljstvo ispitanika. Indeks svjetske sreće je mjera koja se koristi za procjenu sreće i kvalitete života u različitim zemljama svijeta. Razvijen je kako bi se istražile različite komponente sreće, kao što su dohodak, socijalna podrška, očekivano trajanje života, sloboda ili korupcija. Indeks svjetske sreće objavljuje se godišnje u obliku izvješća koje rangira zemlje prema njihovoj sreći. Ovo izvješće pruža dublji uvid u faktore koji utječu na sreću stanovništva u različitim zemljama. Izvješće, kroz više poglavlja, istražuje ne samo indikatore sreće, već i faktore koji utječu na osjećaj sreće i zadovoljstva, kao što su mentalno stanje i poremećaji, etičnost, politika, te aktualni problemi i teme s kojima se čovječanstvo suočava na globalnoj, regionalnoj i

nacionalnoj razini. Gallup World Poll-a UN objavljuje globalno izvješće o sreći od 2012. godine. Često se ističe da su nordijske zemlje poput Finske, Danske i Norveške visoko rangirane po indeksu svjetske sreće. Ove zemlje su poznate po visokom standardu života, socijalnoj podršci, kvalitetnom zdravstvenom sustavu i niskoj korupciji (World Happiness Report, 2019).

5.1.1. Indeks svjetske sreće u Hrvatskoj i izabranim zemljama

U ovome poglavlju prikazat će se indeks svjetske sreće Hrvatske, Njemačke, Češke i Bugarske u razdoblju od 2017. godine do 2022. godine te će se utvrditi koja zemlja ima najveći indeks svjetske sreće.

Grafikon 9 Prikaz WHI-a RH s izabranim zemljama 2017.-2022.

Izvor podataka: The World Happiness Report (2022)

Iz prikazanog grafikona može se zaključiti da je vrijednost indeksa svjetske sreće odabranih zemalja rasla u razdoblju od 2017. do 2020. godine. Njemačka je zemlja s najvišom vrijednošću sreće, no nakon 2020. godine primjećuje se postupan pad njezine vrijednosti. S druge strane, Bugarska ima najnižu vrijednost sreće među ovim zemljama. Međutim, zanimljivo je primijetiti da vrijednost indeksa nije pala 2021. godine, već je zapravo porasla.

Češka se ističe kao zemlja s visokom vrijednošću indeksa sreće, dok se Hrvatska nalazi na srednjoj razini i također bilježi rast indeksa u 2021. i 2022. godini.

Postoje mnogi razlozi zašto Njemačka i Češka imaju visok indeks svjetske sreće. Neki od njih su da obje zemlje imaju visoku razinu zaposlenosti, pristojne plaće i općenito dobre ekonomske prilike koje mogu pridonijeti osjećaju sigurnosti i zadovoljstva među stanovnicima. Također, imaju kvalitetne zdravstvene sustave i obrazovanje.

Nadalje, mogući razlozi zašto Hrvatska ima nižu razinu sreće od Njemačke i Češke su učinkovitost i pravednost državnih politika. Često se stanovnici Hrvatske ne osjećaju podržano ili smatraju da su državne politike nepravedne, što uvelike utječe na njihovu dobrobit i sreću (Škrinjarić, 2023).

U Bugarskoj visoka razina korupcije i opće nepovjerenje u institucije, negativno utječu na doživljaj sreće stanovnika (Baloge, 2020).

6. ZAKLJUČAK

U ovom radu istražen je koncept ekonomije sreće, koji se sve više koristi kao alternativni pristup tradicionalnom razumijevanju ekonomiji i ekonomskim mjerama poput BDP-a. Ekonomija sreće fokusira se na dobrobit pojedinaca i društva, te mjeri kvalitetu života i zadovoljstvo građana kao ključne pokazatelje uspješnosti ekonomije.

Blagostanje se sastoji od objektivne i subjektivne dimenzije. Objektivno blagostanje temelji se na tradicionalnom pristupu te koristi mjere kao što su BDP, stopa nezaposlenosti, stopa inflacije i saldo platne bilance. Proučavajući prednosti i nedostatke BDP-a, dolazi se do zaključka da BDP nije pouzdana mjera blagostanja neke države, unatoč tome što može pružiti informacije o veličini gospodarstva i zdravlju ekonomije. Subjektivni pokazatelji koriste se kako bi se dobila cjelovita slika blagostanja neke države. Uključuje faktore poput obitelji, zdravlja i obrazovanja te drugih važnih aspekata u životu svakog pojedinca. Kroz subjektivno blagostanje i podatke prikupljene u brojnim istraživanjima, moguće je predvidjeti različite događaje i ishode, uspoređivati države na ljestvici sreće te ukazati državama na probleme koji utječu na percepciju blagostanja njihovih stanovnika.

U svrhu usporedbe analiziran je BDP Hrvatske, Češke, Njemačke i Bugarske. Iako BDP tradicionalno služi kao glavni pokazatelj ekonomske aktivnosti i prosperiteta, u ovom istraživanju korišten je kao jedan od faktora u analizi sreće. Rezultati su pokazali da postoji značajna razlika u BDP-u između izabраниh zemalja, pri čemu Njemačka ima najviši BDP, slijede je Češka, Bugarska te potom Hrvatska.

Također je uspoređen indeks svjetske sreće, planetarna sreća i indeks ljudskog razvoja za navedene zemlje. Indeks svjetske sreće pruža širu sliku o sreći i dobrobiti građana, dok indeks planetarne sreće obuhvaća šire aspekte ekološke i društvene održivosti. Indeks ljudskog razvoja kombinira pokazatelje zdravstva, obrazovanja i dohotka kako bi mjerio razinu ljudskog razvoja.

Rezultati analize pokazali su da postoje razlike u indeksima sreće, planetarne sreće i indeksu ljudskog razvoja među navedenim zemljama. Njemačka se istaknula kao zemlja s najvišim indeksom sreće i indeksom ljudskog razvoja, dok je Bugarska zemlja s najnižim vrijednostima u tim kategorijama.

U konačnici, ova istraživanja pružaju korisne uvide u povezanost ekonomskih faktora, sreće i dobrobiti građana. Ekonomija sreće se sve više prepoznaje kao važan alat za procjenu

uspješnosti društva, uzimajući u obzir i faktore koji „idu“ izvan tradicionalnih ekonomskih pokazatelja.

Na kraju, može se zaključiti kako sreću ne čini primarno materijalno bogatstvo te da se građani trebaju okrenuti prema onome bitnijem, a to je zdravlje, ljubav i mir u obitelji i svijetu.

LITERATURA

1. Baloge, C. (2020). Korupcija – rak rana društva, Raspoloživo na: <https://romi.hr/fokus/print/korupcija-rak-rana-drustva>, [pristupljeno: 17.6.2023.]
2. Blanchard O. (2011). *Makroekonomija*, Izdavač: Mate d.o.o., Zagreb
3. Boarini, R., Johansson, A., d'Ercole, M. (2006). Alternative Measures of Well Being. OECD Social , Employment and Migration Working Papers br. 33
4. Borozan, Đ. (2019). *Makroekonomija*. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku.
5. Conceição, P., & Bandura, R. (2008). Measuring subjective wellbeing: A summary review of the literature. *United Nations Development Programme (UNDP) development studies, working paper*. Raspoloživo na: https://www.researchgate.net/profile/Pedro-Conceicao-3/publication/239920593_Measuring_Subjective_Wellbeing_A_Summary_Review_of_the_Literature/links/59f2218d458515bfd081ce77/Measuring-Subjective-Wellbeing-A-Summary-Review-of-the-Literature.pdf, [pristupljeno: 1.6.2023.]
6. DIENER, E. (2006) Guidelines for National Indicators of Subjective Well-Being and Ill-Being. *Journal of Happiness Studies*, 7 (4):397-404.
7. Diener, E. i Suh, E. (1997.): Measuring quality of life: economic, social and subjective indicators, *social indicators research*, 40, 189-216
8. Državni zavod za statistiku, ESDS – europski statistički podaci. Raspoloživo na: <https://www.dzs.hr/hrv/links/other/ESDS.htm>, [pristupljeno: 25.05.2023.]
9. Ekonomski razvoj. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021., Raspoloživo na: <https://www.Enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=17378>, [pristupljeno: 20.4.2023]
10. Europska komisija (2023). Kohezijska politika EU-a: do 2027. - očekuje se povećanje BDP-a za 0,5 % i otvaranje 1,3 milijuna radnih mjesta. Raspoloživo na: https://croatia.representation.ec.europa.eu/news/kohezijska-politika-eu-do-2027-ocekuje-se-povecanje-bdp-za-05-i-otvaranje-13-milijuna-radnih-mjesta-2023-05-02_hr, [pristupljeno: 1.6.2023]
11. Eurostat newrelease (2019). How satisfied are people with their lives? Raspoloživo na: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10207020/3-07112019-AP_EN.pdf/f4523b83-f16b-251c-2c44-60bd5c0de76d, [pristupljeno: 27.3.2023.]

12. Eurostat, Regionalni bruto domaći proizvod (2021.), Raspoloživo na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TGS00006/bookmark/bar?lang=en&bookmarkId=c7d1040f-8788-45e0-98dd-6c41df24ad19> [pristupljeno: 13.5.2023]
13. Ferenčak, I. (2003). Počela ekonomike. Raspoloživo na: https://nasaskriptarnica.weebly.com/uploads/9/7/3/4/9734823/ivan_ferenak_-_poela_ekonomike.pdf, [pristupljeno: 15.5.2023.]
14. Frajman Ivković, A. (2012). Progres društva vođen subjektivnim blagostanjem: indeks sreće građana: Ekonomski fakultet u Osijeku, doktorska disertacija. Raspoloživo na: http://www.efos.unios.hr/afrajman/wp-content/uploads/sites/49/2013/04/Doktorska-disertacija_Frajman-Ivkovic.pdf, [pristupljeno: 17.2.2023.]
15. Happy Planet Index (2021). The Happy Planet Index. Raspoloživo na: happy-planet-index-2006-2020-public-data-set.xlsx, [pristupljeno: 12.5.2023.]
16. Hrvatska gospodarska komora (2018). Konkurentnost zemalja: srednje i istočne Europe: osvrt na Bugarsku. Raspoloživo na: <https://hgk.hr/documents/analiza-konkurentnost-hr-i-bugarska-konacna-verzija5ae1b3cc7dd63.pdf>, [pristupljeno: 15.5.2023.]
17. Hrvatska gospodarska komora (2019). Utjecaj Njemačke na kretanje hrvatskog gospodarstva. Raspoloživo na: <https://www.hgk.hr/documents/analizautjecaj-njemacke-na-kretanje-hrvatskog-gospodarstva3195c9cdb8bd4dc6.pdf>, [pristupljeno: 15.5.2023.]
18. Hrvatska narodna banka (2023). Glavni makroekonomski indikatori. Raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>, [pristupljeno: 26.4.2023.]
19. Human Development Report. (2010). The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development. Raspoloživo na: http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/270/hdr_2010_en_complete_reprint.pdf, [pristupljeno: 3.6.2023.]
20. Jurković, R. (2011). Ekonomika sreće – paradoks sretnih seljaka i nesretnih milijunaša. Raspoloživo na: <https://www.poslovni-savjetnik.com/blogovi/ratka-jurkovic-ekonomika-srece-paradoks-sretnih-seljaka-i-nesretnih-milijunasa>, [pristupljeno: 17.6.2023.]
21. Kaliterna Lipovčan, L., Babarović, T., Brajša-Žganec, A., Bejaković, P. & Japec, L. (2015) Trendovi u kvaliteti života u Hrvatskoj : 2007. - 2012. s posebnim naglaskom na životni standard i tržište rada. *Radno pravo*, 11 (5), 64-70.
22. Kaliterna, Ljiljana & Burusic, Josip & Tadić, Maja. (2012). Indikatori kvalitete življenja/Quality of life indicators. Raspoloživo na:

- https://www.researchgate.net/publication/234110276_Indikatori_kvalitete_zivljenjaQuality_of_life_indicators, [pristupljeno: 25.5.2023.]
23. Kaliterna-Lipovčan, Lj. i Brajša-Žganec, A. (2017). Kvaliteta življenja, sreća i životno zadovoljstvo u Hrvatskoj i zemljama EU te usporedbe sjeverozapadne i ostalih dijelova Hrvatske. *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, (28), 139-153. <https://doi.org/10.21857/mwo1vc5r3y>, [pristupljeno: 15.6.2023.]
  24. Kavelj, K. (2019). Kvaliteta života u Europskoj uniji, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku. Raspoloživo na: <https://zr.nsk.hr/islandora/object/efos:3059>, [pristupljeno: 18.6.2023.]
  25. Morris, D. (2005). *Što je sreća*. Zagreb: Algoritam.
  26. Sajter, D. (2010.), Ekonomija sreće. Raspoloživo na: <http://domagoj-sajter.from.hr/?p=276>, [pristupljeno: 23.4.2023.]
  27. Schepelmann, P., Goossens, Y., Makipaa, A. (2010). Towards Sustainable Development, Alternatives for GDP for Measuring Progress. Wuppertal Institute for Climate, Environment and Energy, Wuppertal special 42.
  28. Slavuj, L. (2012). Objektivni i subjektivni pokazatelji u istraživanju koncepta kvalitete života. *Geoadria*, 17 (1), 73-92. <https://doi.org/10.15291/geoadria.238>, [pristupljeno 12.5.2023.]
  29. Škrinjarić, B. (2023). Povjerenje građana u institucije i percepcija korupcije. Raspoloživo na: <https://eizg.hr/ostalo-71/povjerenje-gradjana-u-institucije-i-percepcija-korupcije/6276>, [pristupljeno: 17.6.2023.]
  30. The World Bank (2022). GDP. Raspoloživo na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>, [pristupljeno: 20.5.2022.]
  31. The World Happiness Report. Happiness index - Country rankings. Raspoloživo na: <https://www.theglobaleconomy.com/rankings/happiness/European-union/>, [pristupljeno: 26.2.2023.]
  32. Trading economics (2022). GDP. Raspoloživo na: https://tradingeconomics.com/bulgaria/gdp?fbclid=IwAR26-QsHTVWaCwtCUWnbEiJt4CJunsVfWi1ODnjlKc-2r37J3JiNmZsQ_0A, [pristupljeno: 12.5.2023.]
  33. UN (2022). Croatia - Human Development Index – HDI. Raspoloživo na: <https://countryeconomy.com/hdi/croatia>, [pristupljeno: 26.2.2023.]
  34. World Happiness Report (2019). Raspoloživo na: https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2019/WHR19_Ch1.pdf, [pristupljeno: 25.4.2023.]

Popis slika

Slika 1 Mjere ekonomske dimenzije objektivnog blagostanja	6
---	---

Popis grafikona

Grafikon 1 Prikaz BDP u mlrdl. EUR u RH u razdoblju 2017.-2021.....	9
Grafikon 2 Prikaz BDP po stanovniku (u EUR) u RH 2017.-2021.	10
Grafikon 3 Prikaz BDP izabраниh zemalja u mlrd. EUR 2017.-2021.	12
Grafikon 4 Prikaz HDI-a RH s izabranim zemljama 2017.-2021.	16
Grafikon 5 Prikaz životnog zadovoljstva RH i izabраниh zemalja 2017.-2020.....	19
Grafikon 6 Prikaz životne duljine RH i izabраниh zemalja 2017.-2020.	20
Grafikon 7 Prikaz ekološkog otiska RH i izabраниh zemalja 2017.-2020.....	21
Grafikon 8 Prikaz HPI-a RH i izabраниh zemalja 2017.-2020.	23
Grafikon 9 Prikaz WHI-a RH s izabranim zemljama 2017.-2022.	26